

Könyvek házhoz szállítása idős olvasók részére

Az V. kerületi, 1. sz. Szabó Ervin Könyvtárban az 1973-ban nyilvántartott 4080 olvasó közül 1227-en voltak 60 évesnél idősebbek. Ez az igen nagy réteg megkülönböztetett foglalkozást kíván.

1972-ben visszahívó lapokat küldtünk a kölcsönzést szüneteltető olvasóinknak. A beérkező válaszokból kiderült, hogy nem mindig az olvasási igény csökkent, hanem az idősebbek egészségi állapota nem teszi lehetővé számukra, hogy eljőjenek a könyvtárba. Idézek az egyik levélből: „Ezúton szeretném megköszönni szíves érdeklődésüket... Elmaradásom oka sajnos az, hogy előrehaladt korom (84 év) és a közbejött autóbaleset miatti lábsérülésem lehetetlenné teszi a könyvcserre lebonyolítását, bár az olvasás jelenti számomra az egyetlen szórakozást. Magam is keresem a körükbe való visszatérés lehetőségét. Szívességüket köszönöm: D. K.”

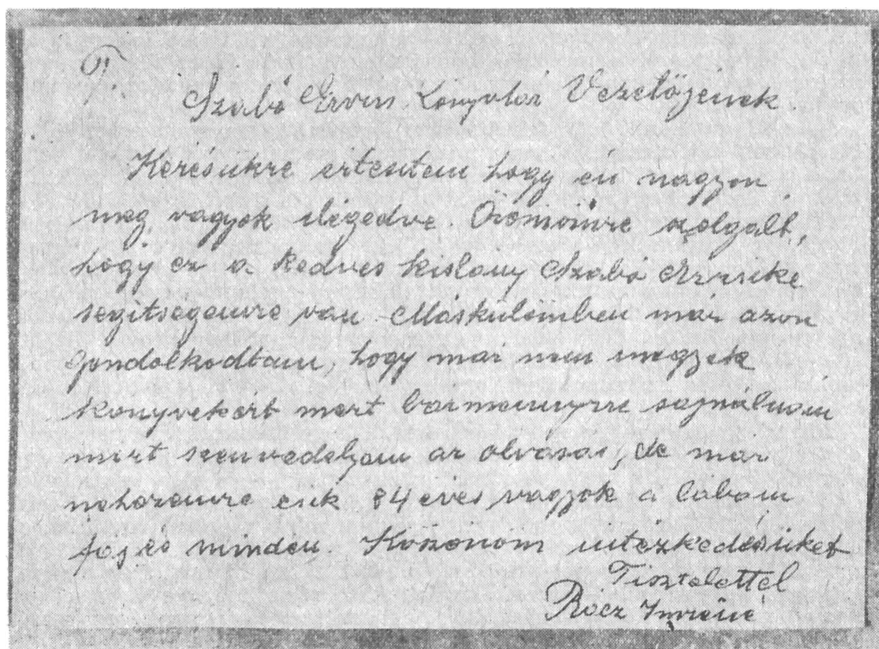
Ez a felmérés adta az ötletet: a könyvet el kell juttatni az idős olvasókhoz. (Természetesen ez a gondolat nem új: néhány országban, pl. a Szovjetunióban és az észak-európai országokban nagy anyagi és munkaerő-ráfordítással már részben megoldották.) Mi a következő és bárhol alkalmazható megoldást választot-

tuk: minden pénz nélkül, diákok közreműködésével valósítottuk meg a házhoz szállítást.

Kezdetben, 1972 őszén az V. kerület általános iskoláihoz fordultunk kérésünkkel. Sok gond adódott az első időben: az iskolákkal nem volt könnyű tartani a kapcsolatot (bár ebben nagy segítséget nyújtott a kerületi úttörőszövetség), a gyerekeket pedig sok esetben nem tudtuk megtalálni. Ma már a könyvtár közelében levő Kossuth Zsuzsa Óvónői és Egészségügyi Szakközépiskola diákjai végzik ezt a munkát.

A kölcsönzés megindításához először is kétoldalú szervező munkára volt szükség, egyrészt az olvasók, másrészt a diákok körében. Az olvasókkal egyenként megbeszéltük, kéri-e a házhoz szállítást. Első alkalommal levélben ajánlottuk fel ezt a lehetőséget valamennyi 60 évesnél idősebb olvasónak. Később a korhatárt megszüntettük, korától függetlenül minden rászoruló igénybe veheti a házhoz szállítást. (Olvasóink között van 25 éves nyugdíjas és 90 éves aktív kölcsönző is!)

A diákok megnyerését a könyvtárban és az iskolában kifüggesztett plakáttal, az iskolai könyvtáros közreműködésével

Farkas Erzsébet átadja a könyveket Rác Imrénének (Nagy Ignác felvétele)

kezdtek. Az első jelentkezők közül már olyan segítők is van, aki a gyerekek körében a további szervező munkát végzi, ellenőrzi a kölcsönzés rendszerességét. Feltétlenül meg kell említeni a feladat pedagógiai jelentőségét is.

A kölcsönzés lebonyolítása hagyományos módon történik, természetesen megkülönböztetett figyelemmel igyekszünk az igényeket kielégíteni. A könyvek kiválasztása az olvasó szóban vagy írásban bejelentett kérése alapján a könyvtáros feladata. Ez a körülmény, ti. a válogatás lehetőségének a hiánya is nagy nehézségeket okozott. A közeljövőben beszerezünk a bibliobusz könyvkatalógusát, s ezt minden olvasóhoz eljuttatjuk. Addig a „Könyvvilág” c. folyóiratot ajánljuk olvasóinknak. Az érdeklődési kört egyéenként regisztráljuk, s határozott kérések hiányában ennek alapján válogatunk. Több könyvet küldünk alkalmanként, mint amennyit személyes kölcsönzés esetén az olvasó elvihet. Ezzel szeretnénk

elkerülni a gyerekek idejének túlzott igénybevételét.

A kölcsönzésre vállalkozó diák, miután összekötőinktől az olvasó címét megkapta, bejön a könyvtárba. Itt részletesen tájékoztatjuk a vállalt munkával kapcsolatos teendőkről, majd a könyvtárvezető aláírásával és a könyvtár bélyegzőjével ellátott, névre szóló megbízólevelet kap, melyet legalább az első látogatáskor az idős olvasónak bemutat. Havonta egy alkalommal az olvasótól visszahozza a könyveket, helyettük újakat adunk, amit — lehetőleg ugyanazon a napon — az olvasóhoz eljuttat. A további kölcsönzések időpontját az olvasó és a diák közösen állapítja meg.

A gyerekek és az idős emberek között kialakult kapcsolat a legmagányosabbak számára — az orvos társaságán kívül — talán az egyetlen emberi, érzelmi összeköttetést teremt a világgal. A gyerekek nemcsak könyvet visznek nekik, hanem kedvesen, szeretettel elbeszélgetnek velük, s alkalmanként egyéb segítséget is felajánlanak. Különösen szerencsés körülmény számunkra, hogy egészségügyi és óvónői szakközépiskolában tanuló diákokkal dolgozunk, akiknek ez a munka a jövődő hivatásukkal is összhangban van. Ezt igazolja az iskola igazgatóságának és a kerületi KISZ-bizottságnak támogatása is.

Ismeretett eljárásunk bizonyosan nem az egyetlen, vagy a legjobb lehetőség a mozgásra képtelen, egyedülálló idős emberek könyvvel való ellátására, csupán egy az időseknek szánt kulturális juttatások egyre bővülő sorában. Mégis érdemesnek tartjuk szélesebb körben beszámolni róla, mivel eljárásunk minden könyvtárban alkalmazható, és semmiféle külön apparátust nem igényel. Ez a megoldás nem tökéletes, a gyerekek és az idősek részéről egyaránt előfordulnak problémák. Figyelembe véve azonban, hogy a kísérlet minden előzmény nélküli, s mindössze egy éve tart, az eredményt megfelelőnek találjuk. Reméljük, hogy ez a kölcsönzési forma megszilárdul, és segítségével még több idős embernek juttathatjuk el a számukra oly fontos olvasnivalót.

Aknay Tiborné

az 1. sz. Szabó Ervin kerületi könyvtár munkatársa

Korolko (Lengyelország) ex librise